

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת מועד קטן (מ)

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

מִשְׁקִין בַּיִת הַשְּׁלָחִין בַּמוֹעֵד **[ב]** וּבִשְׁבִיעִית, בֵּין
מִמַּעַן שִׁיָּצֵא בַּתְּחִלָּה, בֵּין מִמַּעַן שְׁלֹא **[ו]** יֵצֵא
בַּתְּחִלָּה. אָבֵל אֵין מִשְׁקִין **[ז]** לֹא מִמִּי הַגְּשָׁמִים
וְלֹא מִמִּי הַקִּילּוֹן **[ט]**. וְאֵין עוֹשִׂין **[י]** עוֹגִיוֹת
לְגַפְנִים :

ר"ע מברטנורה מִשְׁקִין בַּיִת הַשְּׁלָחִין. אֶרֶץ עֵינָהּ וְצִמָּאָה לְמִים. תַּרְגוּם
עֵינָהּ וְיִגַע, מִשְׁלֵהִי וְלֹאִי **[א]** : מִשְׁקִין בַּמוֹעֵד. דְּדָבָר הָאֶבֶד מִתֵּר בַּמוֹעֵד **[ג]**,
וְשָׂדֵה בַיִת הַשְּׁלָחִין מִשְׁעָה שְׁמִתְחִיל לְהַשְׁקוֹתוֹ אִם אֵינוֹ מִשְׁקָה אוֹתוֹ
תְּדִיר מִיָּד נֶאֱבָד, כְּדִתְנֵן בְּסוּף מִתְנִיתִין, זֶרְעִים שְׁלֹא שָׁתוּ לִפְנֵי הַמוֹעֵד
לֹא יִשְׁקֶם בַּמוֹעֵד דְּלֹא פְסָדִי, אָבֵל שָׁתוּ לִפְנֵי הַמוֹעֵד יִשְׁקֶם בַּמוֹעֵד.
וְדוּקָא שְׂדֵה לָבֵן שֶׁל תְּבוּאָה שֶׁהוּא שְׁלָחִין מִשְׁקִין בַּמוֹעֵד, אָבֵל שְׂדֵה
שְׁלָחִין שֶׁל אֵילָן לֹא שָׂרִי בַּמוֹעֵד, דְּלֹא פְסָדִי. וּבִשְׁבִיעִית שָׂרִי לְהַשְׁקוֹת בֵּין
שְׂדֵה בַיִת הַשְּׁלָחִין בֵּין שְׂדֵה בַיִת הַבַּעַל. וּבַיִת הַשְּׁלָחִין, מִשּׁוּם מוֹעֵד בְּלֶבֶד
נִקְטָה לֵה **[ד]** : שִׁיָּצֵא בַּתְּחִלָּה. שִׁיָּצֵא עֲכָשִׁיו מִתְּחִלָּה. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין הוֹאִיל
וְחֻדָּשׁ הוּא שְׁמָא יִפְלוּ גְדוֹתָיו וְאֵתִי לְתַקֵּן בַּמוֹעֵד וְאֵיכָא טְרַחָא **[ה]** : שְׁלֹא
יֵצֵא בַּתְּחִלָּה. שֶׁהוּא יִשָּׁן : אָבֵל לֹא מִמִּי גְשָׁמִים. גְּזָרָה מִשּׁוּם מִי קִילּוֹן.
קִילּוֹן הֵם מִים שֶׁל בּוֹר עֵמֶק וּבוֹ מִי גְשָׁמִים מְכַנְסִים, דְּבִיה אֵיכָא טְרַחָא
יִתְרָה לְדָלוֹת **[ח]** : עוֹגִיוֹת. חֲרִיצִים **[יא]** שְׁעוֹשִׂים בְּעֵקְרֵי הַזֵּיתִים וּבְעֵקְרֵי
הַגַּפְנִים **[יב]** כְּדִי שִׁיתְּמַלְאוּ מִים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** וְהִיא מִתְחַלֶּף בְּחִי"ת. רִשְׁיִי. שֶׁשְׁנֵיהֶם מִמוֹצֵא הַגְּרוּן. וְעֵינָהּ
הֵינּוּ לְמִים, כְּדָכְתִּיב [משלי כה] מִים קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵינָהּ : **[ב]** בַּמוֹעֵד. הַמִּשְׁנָה
תִּקְרָא [מוֹעֵד, מֵה שְׁאֵנֵי קוֹרִים] חֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, [וְהֵם] הַיָּמִים שֶׁבֵּין מוֹעֵד לְמוֹעֵד.
הַרְמַב"ם : **[ג]** רִשְׁיִי. וְהַרְי"ף וְהַרְמַב"ם וְהַרְא"שׁ וְהַטוֹר פֶּה אֶחָד הַסְּכִימוּ
דְּאֵין לְחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד עֵקֶר מִן הַתּוֹרָה. וּבְרִיתָא דְּחִגִּיגָה דְּלַמְדוּהָ מִקְרָא אֵינוֹ
אֶלָּא אֶסְמִכְתָּא. וְהַבֵּית יוֹסֵף כָּתַב שֶׁנֶּרְאָה לוֹ מִזֹּאת הַבְּרִיתָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵקֶר מִן
הַתּוֹרָה, וְהַכְּתוּב מִסְרָה לְחַכְמִים לְאַסֵּר וּלְהַתִּיר כְּפִי שֶׁנֶּרְאָה לָהֶם : **[ד]** אָבֵל
הַרְמַב"ם נֶרְאָה שֶׁאֵין סוּבֵר כֶּד, אֶלָּא דְּבִית הַבַּעַל נְמִי אֶסוּר בְּשְׁבִיעִית. וְעֵין
תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב : **[ה]** כְּלוֹמֵר שֶׁאֶפְלוּ דְּבַר הָאֶבֶד לֹא הַתִּירוּ כְּשֵׁי טְרַחָא :
[ו] שְׁלֹא. וְאַצְטְרִיךְ לְמַתְנֵי לְמַעוֹטֵי שְׂדֵה הַבַּעַל, שֶׁאֶפְלוּ מִמַּעַן שְׁלֹא יֵצֵא
בַּתְּחִלָּה אֶסוּר. גְּמָרָא : **[ז]** אֵין מִשְׁקִין. אֶמוֹעֵד קָאִי, דְּגַבֵּי שְׁבִיעִית לֹא חֵיִישִׁין
לְטְרַחָא יִתְרָא, וְטַעֲמָא מְפָרֵשׁ בִּירוּשְׁלָמִי דְּשְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתֵּר
בְּמִלְאָכָה שְׁאֵינָה דְּקִרְקַע הַתִּירוּ אֶפְלוּ בְּדָבָר שֶׁל טְרַח, אִי נְמִי שְׁבִיעִית עַל יְדֵי
שְׂזִמְנָה מְרַבָּה כּו'. וְלֹא מִסְתַּבֵּר לַעֲשׂוֹת שְׁבַעֵה יָמִים הָאֲחֵרוֹנִים כְּשֶׁבַעֵה דְּרָגַל :
[ח] וּמִלְשׁוֹן קוּלְתָא שֶׁהוּא תַּרְגוּם כְּדָה עַל שְׁכֻמָּה, נִקְרָאת קִילּוֹן. הַר"ן : **[ט]**
הַקִּילּוֹן. כֵּינּוּן דְּמִי הַגְּשָׁמִים לֹא נֶאֱסְרוּ אֶלָּא מִשּׁוּם גְּזָרָה דְּמִי הַקִּילּוֹן, הַלְּכָף
שֶׁפִיר נִקְטִיָה אַחַר מִי גְשָׁמִים. הַר"ן : **[י]** וְאֵין עוֹשִׂין כּו'. מְדַרְיָשׁא דְּהַד אָבֵל
אֵין מִשְׁקִין לֹא קָאִי אֲשְׁבִיעִית, הַד סִיפָא נְמִי לֹא קָאִי אֲשְׁבִיעִית. הַרְמַב"ם :
[יא] כְּדִי שִׁיתְּעַכְבוּ שֶׁם הַמִּים, מִלְשׁוֹן [רות א] הִלְהוּ תַעֲגַנְהָ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶכּוּב.

הַרְיִין : {יב} לִישָׁנָא דְּבְרִיתָא, וּבְאַתְרֵיהּ דְּתַנָּא דְּמִתְנִיתִין שְׂכִיחֵי גְּפָנִים וְלֹא זֵיתִים : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעיין שיצא כו' : באה הקבלה כי חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה והמשנה [א] תקרא חולו של מועד הימים שבין כל מועד ומועד וקבלנו שיש מלאכות מיוחדות שמותר לעשותם במועד ומלאכות מיוחדות שאסור לעשותם במועד וזו היא כוונת המסכתא ומן הדברים שמותר לעשותם הם כל דבר שאם מניחים אותו לעשותו עד לאחר המועד יהיה לו הפסד גדול כמו השקאת הארץ הצמאה והיא הנקראת בלשון חכמים בית השלחין תרגום עיף משלהי מפני שהיא צמאה ברוב ואם יניחוה בלי מים יפסדו כל אילנותיה ובלבד שלא יהיה בהשקאתה טורח הרבה אבל אם יש בו עמל הרבה אסור לעשותו במועד ולפיכך אסור להשקות הארץ הצמאה במועד ממי הקילון וכיוצא בדבר והם המים המכונסים במקום נמוך לפי שצריך להשקות מהם בדלי ויש בו עמל הרבה וזהו ענין קילון כלומר בור עמוק. וכן מי גשמים שמתקבצים מהם אגמים וכשהגשמים פוסקים יתמו המים הבאים לאגמים ויצטרך להשקות מהם בדלי. ועוגיות הוא שיחפור סביב עיקרי האילנות חפירות קטנות יתקבצו שם המים וכבר קדם לך בתעניות עג עוגה : (רמב"ם)

פ ר ק א - מ ש נ ה ב

רְבִי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאֵמָה בְּתַחֲלָה בְּמוֹעֵד וּבְשִׁבְעֵית, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים {יג}, עוֹשִׂין אֶת הָאֵמָה בְּתַחֲלָה בְּשִׁבְעֵית, וּמִתְקַנִּין אֶת הַמְּקַלְקְלוֹת {יד} בְּמוֹעֵד. וּמִתְקַנִּין אֶת קְלָקוּלֵי הַמַּיִם שֶׁבְּרִשׁוֹת הַרְבִּים {טו} וְחוֹטְטִין אוֹתָן. וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הַרְחוּבוֹת {יז} וְאֶת מְקוּוֹת הַמַּיִם,

ועושין [יח] כל צרכי הרבים, ומצינין את הקברות, ויוצאין [יט] אף על הכלאים :

ר"ע מברטנורה האמה. חריצים שעושים בקרקע שבהן המים הולכים סביב השדה ומשדה לשדה, קרויין אמה, לפי שהן רחב אמה ברום אמה: **בתחלה**. אם לא היתה מעולם אין עושין אותה בתחלה במועד, משום טרחא: **ובשביעית**. מפני שנראה כחופר בקרקע בשביעית: **ומתקנים את המקלקלת**. אם נפל לתוכה עפר ואינה מקלחת, מתקנים אותה [טו], אבל אין עושים אותה בתחלה במועד. והלכה כחכמים: **ומתקנים קלקולי המים**. מים המכנסים בגמות לשתות מהן: **וחוטטין**. מנקין ומנקרין ומוציאין מתוכן צרורות וקסמין ועפרורית שנפל בהן: **ומצינין**. עושין ציונין על הקברות. שהיו ממחין סיד ושופכין על הקבר, והוא סימן להולכי דרכים שלא יעברו במקום טמאה: **ויוצאין**. שלוחי בית דין במועד לעין השדות שנזרעו כלאים, לעקר אותם. לפי שנוטלין שָׁכַר על כֶּדַּח מתרומת הלשכה [כ], ובימי המועד נשפכים בזול, מפני שהן בטלים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] וחכמים אומרים כו'. דכל שנראה כחופר לא הוי עבודה, דעודר לא הוי כיון דמשליך את העפר למרחוק, והעודר מניח במקומו. הר"ן. וברמב"ם משמע דמתיר אפלו אינו משליך למרחוק, ועין שם הטעם: **[יד] המקלקלות**. סיומא דמלתא דרבנן הוא: [טו] ולא דמי למעין שפיצא בתחלה כדלעיל דחישנין שיפלו גדותיו ואתי לתקן, דתקוונא דהתם עשייה בתחלה היא כדקתני שפיצא בתחלה: [טז] **שברשות הרבים**. אפלו אין רבים צריכים להם. וטעמא כתב הר"ן בשם הראב"ד לפי שצרכי רבים אינם נגמרים אלא בשעת הבטלה, משום דדמי לקדירה דבי שתפי כו', ומסיק דכי התירו במלאכת הדיוט [וכדלקמן]. ונראה לי דהינו דתני וחוטטין [דהינו שהוא מלאכת הדיוט] ופרושי קמפרש דאי לא תימא הכי לישנא יתרא הוא דהינו מתקנין: [יז] **ומתקנין כו'**. בריש שקלים תנו דבט"ו באדר מתקנין. ולפי שהקלקולים מצויין בדרכים לכך הצריך תנו לתקן בחל המועד: **[יח] ועושין כו'**. לאתווי בורות שיחין ומערות כשרבים צריכין להם עתה. אבל שלא לצורך המועד לא התירו, מפני שהן מלאכת אמן, ואינו יכל לשנות בהן, ואם ישנה בהן יפסיד. הרא"ש. ועין פרוש הר"ב בריש שקלים, והוא מהירושלמי. וגמרא דידן לא סבירא ליה האי דיוקא, משום דלא דמי להנדף פרטי דמתניתין: **[יט] ויוצאין כו'**. בגמרא רמי והתנו בריש שקלים באי באדר כו', ומשני פאן בבכיר פאן באפיל: [כ] ולא הוי מעילה, דלב בית דין מתנה עליהן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושין כו': אמת המים היא שוקת המים ואסור לחפור אותה בשנה שביעית לפי שהוא מתקן את הארץ שבצדה לזרע כי היא מתלחלת בלחלוח המים ותצמיח. וכבר ידעת ונתבאר לך בשביעית כי כל שבחי הארץ והאילנות הם אסורין בשביעית שנאמר ושבתה הארץ. ומתקנין את המקולקלות פי' שיוסיף להעמיקן ויהיו

מתוקנין כהוגן וקלקולי המים מה שנפסד בבריכות המים מותר לתקן ולהשוותם ואם רבים צריכים להם לאותן הבריכות כגון המעינות ששותין מהם רבים מותר לחפור אותן בחוש"מ. וכל צרכי הרבים הם כגון קציצת הקוצים והשוואת הדרכים המקולקלים ובנין הגשרים ודוגמתן. והממונין יוצאין לעקור הכלאים בחולו של מועד כי שכירות העוקרו חובה על ב"ד לוקחין אותן השכירות מתרומת הלשכה ובני אדם בחולו של מועד בטלין ונשכרין בזול ויש בזה ריוח לתרומת הלשכה והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

רבי אליעזר בן יעקב אומר, מושכים את המים מאילן לאילן, ובלבד שלא ישקה את כל השדה. זרעים שלא שתו לפני המועד, לא ישקם במועד. וחכמים מתירין בזה ובזה:

ר"ע מברטנורה מושכים את המים. שתחת אילן זה, לאילן אחר, דליכא טרחא. אבל לא ישקה כל השדה. ובשדה בית הבעל אירי **(כא)**, דלא פסדי **(כב)**, שמי גשמים מספיקין לו, אלא שכשמשקין אותו הוי הרוחה טפי: **שלא שתו**. דלא פסדי: **בזה ובזה**. אפלו לא שתו, ואפלו שדה הבעל, דמשום הרוחה שרו חכמים. והלכה כרבי אליעזר בן יעקב, דסתם מתניתין משקין בית השלחין דלעיל כותיה. ומיהו שדה לחה שהקרקע שלה כמו טיט מתר להשקותה במועד אפלו לרבי אליעזר בן יעקב, דכזרעים ששתו לפני המועד דמו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(כא)** דאי בבית השלחין התנו בריש פרקין דמשקין, והיינו כל השדה. אבל תימה מה דוחקיה לאוקמיה בשדה הבעל, לוקמיה בשלחין, ואלו בית הבעל מאן דכר שמייה כו', ואי קשיא משקין דלעיל הרי כתב בעצמו לעיל דשיל אילן לא שרי במועד דלא פסדי, ומתניתין הכי דייקא דמשיכה מאילן לאילן הוא דמתר הא השקאה לא. וכן דברי הר"ן לחלק בכד. ועין תוספות יום טוב: **(כב)** סברתו בזה כפרוש רש"י דמפרש זרעים שלא שתו לפני המועד שלא היו מלמדים לשנות תמיד לפני המועד לא

יִשְׁקָה בַּמוֹעֵד דְּהוֹאִיל וְלֹא מִשְׁקָה לְהוּ תְּדִיר לְפָנֵי הַמוֹעֵד לֹא הָיָה לְהוּ פְּסִידָא
אִי לֹא מִשְׁקָה לְהוּ בַּמוֹעֵד. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עֵיקָר תּוּי"ט).

רמב"ם רַאב"י אומר מושכין את המים מאילן לאילן כו' : מושכין את המים
מאילן לאילן הוא שמושכין את המים מעקר אילן זה לעקר אילן אחר. ואם
היתה כל השדה מטוננת מותר להשקותה כי אותה ההשקייה אינה נראית
בו. וזרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקום במועד לפי שהם צריכים מים
רבים. וכבר אמרנו כי כל דבר שיש בו עמל הרבה שאסור לעשותו והלכה
כר' אליעזר בן יעקב : (רמב"ם)

פּרָק א - מִשְׁנֵה ד

צָדִין אֶת הָאִישׁוֹת וְאֶת הָעֶכְבְּרִים מִשְׂדֵּה
הָאֵילָן וּמִשְׂדֵּה הַלָּבָן, שְׁלֹא כְדָרְכוּ, בַּמוֹעֵד
וּבְשַׁבְּעִית **{כד}**. וְחֻכְמִים אֹמְרִים, מִשְׂדֵּה
הָאֵילָן כְּדָרְכוּ, וּמִשְׂדֵּה הַלָּבָן שְׁלֹא כְדָרְכוּ.
וּמְקָרִין **{כה}** אֶת הַפְּרָצָה בַּמוֹעֵד, וּבְשַׁבְּעִית
בוֹנֵה כְדָרְכוּ :

ר"ע מברטנורה הָאִישׁוֹת. תִּנְשָׁמֶת. וְהִיא בְּרִיָּה שְׂאִין לָהּ עֵינִים, וּמִפְּסֻדָּת
אֶת הַשְּׂדוֹת : וּבְשַׂדֵּה הַלָּבָן. שְׁחוּרְשֵׁין וְזוֹרְעִין אוֹתוֹ לְתַבּוּאָה וְאִין בּוֹ
אֵילָנוֹת : בְּשַׂדֵּה הָאֵילָן כְּדָרְכוּ. דְּמִפְּסָדֵי טְפִי, וְלִהְפֹּסֵד מְרַבָּה חֲשָׁשׁוּ.
לְפִיכָךְ חוֹפֵר גָּמָא כְּדָרְכוּ וְתוֹלָה בָּהּ מְצוּדָה **{כג}** : שְׁלֹא כְדָרְכוּ. נוֹעֵץ שְׁפוּד
בְּקָרְקַע בְּחֻזְקָה וּמִנְעֵנַע אֵילָךְ וְאֵילָךְ וּמוֹצִיא, וְנִמְצָאת גָּמָא נְעִשִׁית מֵאֲלֵיהָ.
אָבֵל לֹא עַל יְדֵי חֲפִירָה. וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים. וּבְשַׂדֵּה לָבָן הַסְּמוּכָה לְשַׂדֵּה
אֵילָן, חוֹפֵר כְּדָרְכוּ, שְׁמָא יֵצְאוּ מִשְׂדֵּה לָבָן וַיִּחְרִיבוּ הָאֵילָנוֹת : וּמְקָרִין
אֶת הַפְּרָצָה. מְסַדְרִין אֶת הָאֲבָנִים זֶה עַל זֶה כְּדָרְךְ בְּנִין, וְאִינוּ טַח בְּטִיט.
וּבְפְּרָצָה שֶׁל גְּנָה מִיָּרִי, אָבֵל כְּתֵל חָצֵר שְׁנַפֵּל, בוֹנֵה כְּדָרְכוּ, מִפְּנֵי הַגְּנָבִים :
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כג} והגמא אינו אלא כדי שיתקבצו שמה אישות הרבה, ואפשר שנותן שם אכלין כדי שיבאו ויאחזו במצודה. הר"ן: {כד} **ובשביעית**. לשון רש"י אף על גב דמתקן את השדה. ולשון הר"ן דלא גזרינן דלמא מחזי פחרישה כשאדם חופר וסותם את חריהם: {כה} **ומקרינן**. נראה לי שהוא נגזר משם קיר. ולא תני מקירין, שלא יתערב במלת מקיר שענינו קרירות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם צדין את האישות ואת העכברים משדה האילן כו': אישות הוא מין שרץ שאין לו עינים וזו הבריה מפסדת האילנות. ושדה הלבן היו חורשים וזורעין אותו ואין בו אילנות ואסור לצוד אותן בשדה הלבן אלא אי"כ הוא בקרוב לשדה האילן שמה ימשכו אותן האישות לשדה האילן ויפסידו אותו לפי שאין להם בשדה הלבן מה שיפסידו. ואמרם כדרכו הוא שיחפור חפירה בקרקע ותולה בה מצודה. ושלא כדרכו הוא שיחפור אותה חפירה שלא כדרך חפירה והוא שתוקעין יתידות בקרקע ועוקרין אותן וישאר הקרקע חפור. ומקרינן את הפרצה הוא שמשים האבנים או הלבנים זו על גב זו ולא יטיח בטיט ולא יסיד בסיד וזה בכותל גינה אבל בכותל חצר אם נפרץ בונה כדרכו והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

רבי מאיר אומר, רואין את הנגעים בתחלה {כו} להקל, אבל לא להחמיר. וחכמים אומרים, לא להקל {כח} ולא להחמיר. ועוד {כט} אמר רבי מאיר, מלקט אדם עצמות אביו ואמו, מפני ששמחה היא לו. רבי יוסי אומר, אבל הוא לו. לא יעורר אדם על מתו ולא יספידנו קדם לרגל שלשים יום:

ר"ע מברטנורה רואין את הנגעים במועד להקל. שאם טהור הוא אומר לו הכהן טהור אתה, ששמחה היא לו: אבל לא להחמיר. שאם טמא הוא, ישתק, ולא יטמאנו ויצריכנו לצאת חוץ למחנה {כז}: לא להקל

ולא להחמיר. מתוך שנוזקק לראותו אם הוא טהור כדי להקל עליו, הוא נוזקק להחמיר, שאם הוא טמא צריך לומר לו טמא אתה, כדכתיב ויקרא (ג) לטהרו או לטמאו, שאין פהו רשאי לשתק, ומוטב לו שלא יראהו הפהו כלל: **מלקט אדם עצמות אביו ואמו.** במועד, כדי לקברם במקום הגון: **ששמחה היא לו.** כשרואה אותם שקוברן בקברי אבותיו. ואין הלכה כרבי מאיר בשתייהן: **לא יערער על מתו.** לא יביא ספדן לערער על מתו שמת זה ימים רבים, לחזר על קרובי המת כדרך שחוזר הספדן שצועק ואומר באו בכו עמי כל מרי לב, ומי שלבו דוה עליו הולך ומספיד על קרובו: **לא יספידנו.** לא ישכר ספדן על מתו שמת לו באותה שעה: **קדם לרגל שלשים יום.** תמיד (ז). דאמרי טעמא בגמרא שדרך בני אדם לکنס מעות לצרף הרגל קדם לרגל שלשים יום מכי שמע שדורשים בהלכות הרגל, ושמא יתן המעות שכנס לצרף הרגל לספדן וימנע משמחת הרגל. ואית דאמרי שאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שלשים יום אחר הספדו: (רי"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כו) בתחלה. אפלו בתחלה שעדין לא נוזקק להסגר, דמכל מקום שמחה היא לו כשאומר לו אינד צריך להסגר. ומלשון רש"י והר"ב נראה דלא גרסינן בתחלה. וכן משמע בגמרא. ועין תוספות יום טוב: (כז) דאף המסגר משתלח, והא ודאי דכיון דמטמא נמי דגם הוא צער לו, מכל מקום צותא דאינשי עקר צערא הוא: (כח) **לא להקל כו'.** סבירא להו נמי דבכהן תליא מלתא, אלא מדרשא דלטהרו או לטמאו נפיק להו דמכיון שנוזקק לראותו אינו רשאי שישתק: (כט) **ועוד.** כלומר ועוד מקל: (ל) ורצונו לומר בין לערער בין לספד. ולשון רש"י אפרוניהו קאי. ויותר נראה לי שתבת תמיד צריך לומר אית: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי מאיר אומר רואין את הנגעים בתחלה כו': ועוד אמר ר"מ מלקט אדם עצמות אביו ואמו כו': כבר ידעת כי מן הנגעים שאמר השם בהם (ויקרא ג) והסגירו הכהן שבעת ימים ומהם שאמר השם בהם (שם) והסגירו שבעת ימים שנית ומחלוקותם הוא בראייתו בהסגר שני רמ"א כ"א ראה אותו שטהר אומר לו טהור אתה ואם ראה אותו שנטמא שותק וזהו ענין אמרו להקל אבל לא להחמיר. וחכמים למידים ממאמרו לטהרו או לטמאו דכיון שראהו על כל פנים יש לו לדון ולומר טהור או טמא ואין לו לשתוק. ולפיכך אינו רואה במועד כדי שלא יטמאנו וידאג במועד והשם אמר (דברים טו) ושמחת בחגך. וכך אין סופדין את המת ל' יום קודם המועד כדי שלא יבא המועד והוא מתאנח ודואג מפני התעוררות אבילותו ואין הלכה כר"מ בשתי ההלכות: (רמב"ם)

פרק א - משנה ו

אין חופרין כוכין וקברות במועד, אבל מחנכים את הכוכין **{לא}** במועד. ועושין נברכת במועד, וארון עם המת בחצר. רבי יהודה אוסר, אלא אם כן יש עמו נסרים **{לד}**:

ר"ע מברטנורה אין חופרין כוכין וקברות במועד. להקבר בו מת שימות לאחר המועד. כוכין, במערה שפתחת הקרקע. וקברות, בבנין: אבל מחנכין. שאם היה ארץ מקצרו. ואם היה קצר מאריך ומרחיב בו: נברכת. של כובסין **{לב}**, מקום מתקן לכבס בו הבגדים, ולית ביה טרחא פלי האי: וארון עם המת בחצר. שמת שם, מתר לנסר הנסרים ולעשות לו ארון. אבל בחצר אחרת לא, שלא יאמרו מלאכה אחרת הוא עושה **{לג}**. ולא שנו אלא באדם שאינו מפרסם, אבל אדם מפרסם עושין לו ארון ואפלו בשוק. ולדידן שאנו מתי מספר, כל אדם הוי מפרסם: רבי יהודה אוסר. להביא עצים לעשות נסרים בתחלה לצרף הארון, אלא אם כן מנסרות קדם יום טוב. ואין הלכה כרבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{לא}** הכוכין. והוא הדין לקבר. ואף על פי שאין צריכין להם עכשיו עשאום כצרכי רבים, רבים שותו ורבים ישתו, והרי הן כחטיטת בורות שיחין ומערות שאין צריכין להם עכשיו שהתירו בהן לסופן דהינו חטיטה אבל לא תחלתם דהיינו חפירה כל שאין צריכין להם עכשיו. הרא"ש והר"ן. ושם כוון ארמית, דכלח דכתוב באיוב מתרגם כוון: **{לב}** לפי שיש בה צרף לחל המועד כדתנן ואלו מכבסין במועד: **{לג}** לפי שאין צרף לעשות ארונות לרב מתים. הר"ן. ועין תוספות יום טוב: **{לד}** נסרים. דטרח גדול לעשותו במועד. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין חופרין כוכין וקברות במועד אבל מחנכין כו': כוכין הוא שחופרין בקרקע קברים. וקברות הוא שבנין קבר על גבי קרקע ואסור לעשות קבר לקבור בו את המת לאחר המועד ומחנכין הוא שיוסיף באורך הקבר וברחבו אחר שהיתה חפורה. ונברכת היא חפירה כאותן ששורין בו את הפשתן ודומיהן ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק א - משנה ז

אין נושאין נשים במועד, לא בתולות, ולא אלמנות, ולא מיבמין, מפני ששמחה היא לו. אבל מחזיר הוא את גרושתו. ועושה אשה תכשיטיה במועד. רבי יהודה אומר, לא תסוד מפני שנוול הוא לה:

ר"ע מברטנורה מפני ששמחה היא לו. ואין מערבין שמחה אחרת בשמחת הרגל, דכתיב ושמחת בחגך (דברים טז), בחגך ולא באשתך **[לה]**: **אבל מחזיר הוא את גרושתו**. דאינה שמחה כל כך אלא באשה חדשה שלא היתה לו מעולם: **ועושה אשה תכשיטיה**. כגון לתת כחל בעיניה, ולהשוות שער ראשה שלא יתפזר, ומעבדת צבע אדם על פניה, ומעבדת סבין על פניה של מטה, וכן כל כיוצא בזה: **שנוול הוא לה**. צער הוא לה **[לו]**. ואין הלכה כרבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [לה] ולשון מערבין לא ניחא לפום כן, דהנה ליה למימר אין עושין שמחה אחרת ברגל כו'. ובגמרא איכא מאן דאמר מפני שפניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו, ואיכא מאן דאמר דאין מערבין כו', ולמדו מקרא אחרין. ועין תוספות יום טוב: **[לו]** כלומר שמצטערת על הנוול שבו היא מתנולת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות כו': אמרו מפני ששמחה היא לו הטעם לאסור לישא אשה במועד כי העיקר אצלנו אין מערבין שמחה בשמחה ולפיכך אין לערב שמחת הרגל בשמחה אחרת ותכשיטי אשה הוא שתכחול עיניה ותעשה משערותיה עבותות כדי שלא יתפזרו ותשים בפניה צבע כדי שתראה אדומה ותסיר השער ממקומות מגופה ואפי' בתער וכל הדומה לזה מותר במועד. והיה מנהג הנערות הקטנות שלהם כשהיו קרובות לבגרות שהיו טופלות בשרם בסיד וכיוצא מן הדברים שיחממו הבשר כדי להביא דם נדותן והיו נותנין עמו סממנים אחרים כדי לפתוח נקבי הגוף הקטנים כדי להשיר את השער ור' יהודה היה אוסר זה במועד למה שיש בו מן הטינוף ואין הלכה כר' יהודה: (רמב"ם)

פרק א - משנה ח

ההדיוט תופר כְּדָרְכוֹ **{לז}**, וְהָאֱמֹן מְכָלִיב.
וּמְסָרְגִין אֶת הַמְטוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֶף
מִמֵּתַחִין :

ר"ע מברטנורה **ההדיוט תופר כְּדָרְכוֹ**. הַדְּיוֹט מְקָרִי כָּל שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְכוּן
שָׁפָה לְבָגֵד שֶׁתְּהֵא שְׁוֹה וּמְכוּנֵת בּוֹ, אֶלָּא מְעַקֵּם לְכָאן וּלְכָאן וְעוֹשֶׂהוּ רָחֵב
בְּמָקוֹם זֶה וְקָצֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר : **מְכָלִיב**. עוֹשֶׂה תְּפִירוֹת כְּעֵין שְׁנֵי הַכָּלֵב,
שְׂאִינָן שְׁוִין זֶה כְּנֶגֶד זֶה אֶלָּא אַחַת לְמַעַלָּה וְאַחַת לְמַטָּה : **מְסָרְגִין אֶת**
הַמְטוֹת. אוֹרְגִין אוֹתָן בְּחֻבְלִין שְׁתֵּי וְעָרֵב : **מִמֵּתַחִין**. אִם הָיָה אֶרוֹג זֶה
יָמִים רַבִּים וְרָפוּ הַחֻבְלִים, מִמֵּתַחִין, אֲבָל לֹא מְסָרְגִין. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי
יוֹסִי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{לז}** **כְּדָרְכוֹ**. לְצַרְךָ הַמּוֹעֵד, דְּבַחֲנָם לְמָה יִתִּירוּ אֶפְלוּ עַל יְדֵי שְׁנוּי.
תוספות : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב ומסרגין כו' : ההדיוט הוא מי
שאינו בקי במלאכת התפירה וגדרו כאן הוא שאינו יכול לכוין אמרא בשפת
חלוקו בשעת חתוך הבגדים. ומכליב הוא שתופר תפירה שאינה שוה אלא
כשיני הכלב. ומסרגין את המטות הוא שמותחין חבלים באורך וברוחב
בארבע כרעי המטה. ומה שאמר ר' יוסי אומר אף ממתחין ר"ל ממתחין
אבל לא מסרגין וממתחין הוא שמותחין אותן כשהן רפות עד שיתמתחו
בחוזק ויתקשו כמו היתרים המתוחים ואין הלכה כרבי יוסי : (רמב"ם)

פרק א - משנה ט

מַעֲמִידִין תַּנּוּר וְכִירִים וְרַחִים בַּמוֹעֵד. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר, אִין מְכַבְּשִׁין אֶת הַרַחִים בַּתַּחֲלָה
{מ} :

ר"ע מברטנורה **מעמידין**. בונין ומושיבין ומתקנים תנור {לח} שצריך לו
במועד. ולפי שתנורים שלהם מטלטלין היו ממקום למקום, להכי תני
מעמידין: אין מכבשין. מנקרין {לט} ומכין בפטיש על הרחים כשהן
חלקות יותר מדאי ואין טוחנות יפה. ואין הלכה כרבני יהודה: (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לח} לשון הרמב"ם, כלומר בונין על חרס של התנור והפירה
הטפלה שלהם. ולשון הרא"ש, היינו שמתקנין אותו יפה על עמדו כדי
להשתמש בהם. והר"ב מפרש לשניהם, דלדינא שניהם אמת: {לט} ונראה
לי שהוא מלה ארמית, במסלה נעלה [במדבר כ] תרגם בארח כבישא ניסק:
{מ} בתחלה. פרוש, חדשה. אבל ישנה מכבשין. הרא"ש: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מעמידין תנור וכירים ורחיים במועד כו': מכבשין פירושו מנקרין
הרחיים ואין הלכה כרבני יהודה: (רמב"ם)

פרק א - משנה י

עוֹשִׂין מַעֲקָה לָגַג וְלַמְרַפֶּסֶת מַעֲשֵׂה הַדְּיוֹט {מא},
אֲבָל לֹא מַעֲשֵׂה אֶמֶן. שָׁפִין אֶת הַסְּדָקִין
וּמַעֲגִילִין אוֹתָן בַּמַּעֲגִילָה בִּיד וּבַרְגָּל, אֲבָל לֹא
בַּמַּחֲלָצִים. הַצִּיר וְהַצָּנוּר וְהַקּוֹרָה וְהַמְּנַעוּל
וְהַמַּפְתָּח שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, מִתְקַנֵּן בַּמוֹעֵד {מג}, וּבִלְבַד

שְׁלֹא יִכּוֹן מְלֹאכְתּוֹ בַּמוֹעֵד, וְכָל כְּבֹשֵׁין שֶׁהוּא יָכוֹל לֶאֱכֹל מֵהוֹן בַּמוֹעֵד {מד}, כּוֹבֵשׁוֹ :

ר"ע מברטנורה ו**למרפסת**. הלוך שלפני עליה שבני העליה הולכים בו ויורדים דרך סלם לחצר: **ושפין את הסדקין**. גגות שאינן משפיעין טוחין אותן בטיט, וכשיש סדקים בטחית הטיט הדלף יורד בבית ואיפא פסידא. שפין, טחין: **מעגילה**. עץ עגל שבו מחליקין הגגות {מב}: **במחלצים**. כלי אמנות של ברזל רחבה כעין כף, ולה בית יד: **הציר**. רגל הדלת הסובבת בתוך חר האסקפה התחתונה של פתח: **צנור**. החר שבאסקפה: **והקורה**. קורות הבית ממש שנשברו אפלו קדם יום טוב: **ובלבד שלא יכון מלאכתו במועד**. שלא יאמר אמתין עד המועד שאין לי מלאכה אחרת ואעשה את זאת: **כבשים**. כגון דגים וירקות וכיוצא בהן שכובשין במלח וחמץ: **שיכול לאכלו במועד**. שיהו נכבשין מהר וראויין לאכל מיד: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {מא} **מעשה הדיוט**. כמו שקדם זכרו במשנה ד' שיתן האבנים זו על גב זו בלא טיט. הרמב"ם: {מב} ובגמרא, השתא במעגילה אמרת שרי, ביז וברגל מבעיא. הכי קאמר, ומעגילין אותן כעין מעגילה ביז וברגל. ופרש רש"י ולא מעגילה ממש אלא כעין כוי: {מג} **מתקנו במועד**. מסקינן בגמרא כרבי יוסי דריש פרק ב' (וכרבי יהודה במעשר שני פ"ה מט"ו), ולכך מתקנו כדרךכו בין בשל עץ בין בשל ברזל. וכתב הרמב"ם שזה הפסד גדול הוא, שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית: {מד} **במועד**. דאי אין יכל לאכלו לא, דכובש אסור להרמב"ם מפני שהוא כמבשל. ולרש"י והר"ב משום מעבד. נראה לי. תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט כוי: מעשה הדיוט כמו שקדם זכרו שיתן האבנים זו על גב זו בלא טיט. ושפין את הסדקין פי' ששפין ומחליקין הסדקין של גג כדי שילכו המים ולא ירדו לבית דרך אותן סדקין. ואמרו ומעגילין אותן כעין מעגלה ביד או ברגל אבל לא במחלצים ומחלצים כלי ברזל שהבנאים מחליקין בו ובלשון עברי מקצוע. וציר הדלת ידועה היא כמו עלי המכתש של ברזל והוא קטן. וצינור ידוע. ומנעול דבר שסוגרים בו הדלתות. ופי' שלא יכוין מלאכתו במועד שלא יתעצל קודם המועד במלאכתו ויתכוין לעשותה במועד: (רמב"ם)

פרק ב - משנה א

מי שהפך את זיתיו וארעו אבל או אנס, או שהטעוהו פועלים, טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, זולף וגומר וגף כדרכו:

ר"ע מברטנורה מי שהפך. דרך בני אדם שמהפכין הזיתים בתוך המעטן שהם צבורים בו, כפשוטים להכניסן לבית הבד. ואי לא מסיק להו לבד לטחון לאחר שהפכו פסדי: **וארעו אבל**. שאסור במלאכה: **או שהטעוהו פועלים**. שלא באו למלאכתו. והגיע המועד: **טוען**. על הזיתים קורה של בית הבד פעם ראשונה ומכבד, כדי שיזובו קצת ולא יפסידו, אבל לא בפעם שניה משום דתו לא פסדי. ומהכא שמעינן דדברים המתרים במועד אסור לאבל לעשותם בידו בימי אבלו, מדקתני וארעו אבל ומחמת האבל עכב עד המועד **[א]** טוען קורה ראשונה במועד, אבל בימי אבלו היה אסור לטען בידו אפלו קורה ראשונה. אבל אחרים טוענים לו: **זולף**. שופך הזיתים על גבי בית הבד. וכל מידי דשפיך קרוי זלוף: **וגומר**. סחיטתם ועצורם בבית הבד: **וגף**. סותם פי החביות **[ב]**. והלכה כרבי יוסי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] כלומר דפתח [במתניתין] באבל, ולא פירש אם יכל לטען קורה ראשונה בימי אבלו, אלא מלי דמועד קא פריש, דאם ארע לו אנס קדם המועד דטוען קורה ראשונה. גמרא: **[ב]** והוא מלשון מגפה. וכתבו התוספות יש לומר דצריך לכסותו מפני השרצים. ומיהו מגפה לא היה צריך, דידיו בכסוי מעט, ושפא חדש מתקלקל: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס כו': רצה לומר שהטעוהו שלא עמדו האומנים בתנאים עמו. ואמר לאחר המועד ולא אמר אחר האבל ללמדך שהדברים שאסור לאדם לעשות בידיו בימי אבלו כמו הפיכת זיתיו

שהוא מותר לעשותן בחולו של מועד. וקורה ראשונה שיטחנו הזיתים הטחינה הראשונה בלבד. וזולף הוא שיגרוף אותם מן הבור. וגומר הוא שיסחוט הזיתים כדי שיצא מהם כל השמן. וגף הוא שיסתום פי התבית והלכה כרבי יוסי : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

וְכֵן מִי שֶׁהָיָה יֵינוּ **{ג}** בְּתוֹךְ הַבּוֹר וְאַרְעוֹ אֵבֶל אוֹ אֲנָס, אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ פּוֹעֲלִים, זוֹלֵף **{ד}** וְגוֹמֵר וְגָף כְּדַרְכּוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עוֹשֶׂה לוֹ לְמוֹדִים, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא יַחְמִיץ :

ר"ע מברטנורה בְּתוֹךְ הַבּוֹר. חֲפִירָה שֶׁתַּחַת הַגֶּת מְסִידָת בְּסִיד לְקַבֵּל הַיֵּין : לְמוֹדִים. נְסָרִים שֶׁל עֵץ. כְּלוֹמֵר מְכַסֶּה אוֹתוֹ שֶׁם בְּנִסְרִים שְׂלֵא יַחְמִיץ, וְלֹא יִשְׁלְחוּ מִן הַבּוֹר. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ג}** יֵינוּ. וְצָרִיכִי, דָּאֵי אֲשֶׁמוּעֵינָן קַמִּיתָא, בְּהֵוּא קְאָמֵר רַבִּי יוֹסִי מִשּׁוֹם דְּמִשְׁחָא נְקִיר וְאִיכָא פְּסִידָא יְתִירָא, אֵבֶל חֲמִירָא דְלֹא נְפִישׁ פְּסִידָא אִימָא מוֹדָה לְרַבִּי יְהוּדָה. וְאִי אֲשֶׁמוּעֵינָן בְּתִירָתָא, בְּהֵוּא קְאָמֵר רַבִּי יְהוּדָה כּוּ'. גְּמָרָא : **{ד}** זוֹלֵף. כְּלוֹמֵר מְרִיק אוֹתוֹ בְּחִבּוּת. רִשְׁי : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וְכֵן מִי שֶׁהָיָה יֵינוּ בְּתוֹךְ הַבּוֹר וְאִירְעוֹ כּוּ' : לִימוֹדִים פִּי שִׁיכְסָה אוֹתָם בְּסָרִיס וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

מְכַנִּיס אָדָם פִּירוֹתָיו מִפְּנֵי הַגְּנָבִים, וְשׁוֹלָה
פְּשִׁתָּנוּ מִן הַמְּשֻׁרָה בְּשִׁבִיל שְׁלֵא תֵאבֵד, וּבִלְבַד
{ה} שְׁלֵא יִכּוֹן אֶת מְלֹאכְתּוֹ בַּמוֹעֵד. וְכֻלּוֹן אִם
כּוֹנֵנוּ מְלֹאכְתָן בַּמוֹעֵד, יֵאבְדוּ:

ר"ע מברטנורה וְשׁוֹלָה פְּשִׁתָּנוּ. כָּל מָה שֶׁמַּעֲלָה מִן הַפְּמִים קְרוּי שׁוֹלָה: אִם
כּוֹנֵנוּ מְלֹאכְתָן בַּמוֹעֵד יֵאבְדוּ. בֵּית דִּין מְאָבְדִים אוֹתוֹ מִמּוֹן, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ
הַפְּקָר {ו}: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} וּבִלְבַד כּוֹי. שְׁיֵשׁ לוֹ פְּנָאֵי בְּשִׁאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה וְהוּא מְשַׁהָה
לַמוֹעֵד. רַשִׁי: {ו} וְכֵן פִּרְשׁ הַרְמְב"ם. וּלְשׁוֹן רַשִׁי שְׁאֲסוּר לְהַנּוֹת מֵהוֹן.
וְהַגְּאוּנִים מְפָרְשִׁים מְנִיחִין אוֹתוֹ לְאָבֵד וּמוֹנְעִין אוֹתוֹ מִלַּעֲשׂוֹת אוֹתָהּ
מְלֹאכָה, אֲבָל לְהַפְקִירָה לְכָל וּלְאָבְדָה בְּיָדִים לֹא קָנְסוּ. וְעַיֵן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב
שֶׁהֵבִיא רָאִיָה לְפָרוּשׁ הַרְמְב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מְכַנִּיס אָדָם פִּירוֹתָיו מִפְּנֵי הַגְּנָבִים וְשׁוֹלָה כּוֹי: פִּי יֵאבְדוּ שְׁבִי"ד
מֵאבְדִין לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמּוֹן וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ הַפְּקָר: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

אֵין לוֹקְחִין בְּתֵימִים, עֲבָדִים וּבְהֵמָה, אֶלֶּא לְצָרְךָ
הַמוֹעֵד {ז}, אוֹ לְצָרְךָ הַמוֹכָר, שְׁאֵין לוֹ מָה יֵאכֹל
{ח}. אֵין מְפַנִּין מִבֵּית לְבֵית, אֲבָל מִפְּנֵה הוּא
לְחֻצְרוֹ. אֵין מְבִיאִין כָּלִים מִבֵּית הָאֵמֶן {יא}.
וְאִם חוֹשֵׁשׁ לָהֶם, מְפַנֵּן לְחֻצַּר אַחֲרֵת:

ר"ע מברטנורה **אלא לצרף המועד**. שהקונה צריך להם במועד, בתים לישב בהם, עבדים לשמשו, בהמה לשחיטה: **או לצרף המוכר**. שצריך למעות להוציאן לצרף יום טוב: **אין מפנים**. כלים או תבואה **{ט}**: **מבית**. זה לבית אחר רחוק ממנו, מפני הטרח: **אבל מפנה לחצרו**. לבית אחר שבאותו חצר, דצנעה הוי. אבל מבית לבית דרף רשות הרבים לא **{י}**: **ואין מביאין כלים מבית האמן**. והני מילי כלים שאינן לצרף המועד, אבל כלים שהן לצרף המועד כגון פרים וכסתות וכוסות וקיתונות שרי: **ואם חושש להם**. שמא יגנבו מבית האמן, או אם צריך האמן לשכרו ואין בעל הכלי מאמינו כי ירא שמא ישאל ממנו שכר פעלתו פעם שניה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} המועד. פרשו התוספות דרבותא קא משמע לן, דאפלו הני דהונו בפרהסיא שרי לצרף המועד, אבל כל שאינו לצרף המועד הוא הדין שאר דברים דאסור, דהא במשנה דלקמן אסרו למכר פרות אלא לצרף המועד. וצריך עיון אי צריך בהאי צנעא כמו בהיא דפרות דלקמן. ועין תוספות יום טוב: **{ח} מה יאכל**. מצינן למימר דפרושי קא מפרש. ומיהו בגמרא דיק דהכי קאמר, אי נמי מי שאין לו מה יאכל מתר שישכיר עצמו אף על פי שאין המלאכה לצרף המועד, כדי להחיות את נפשו. הר"ן: **{ט}** שאינן לצרף המועד. טור. וטעמא נראה משום טרחא ואתי לאמנועי משמחת יום טוב: **{י}** והינו רישא, וכבר פרשה, אלא דלעיל נקט סתם רחוק, כלשון הר"ן במשנה, והכא נקט דרף רשות הרבים, כמו שמבאר הר"ן בגמרא: **{יא} אין מביאין כו'**. שיחשבו הרואים שבעל הבית נתנם לתקן אותם במועד, ויאמרו שהאמן תקנם במועד. הר"ן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין לוקחין בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד כו': אין מפני מבית לבית אבל מפנה כו': מבית לבית פי' מבית זה לבית אחר ואמר מפנה הוא לחצרו רצה לומר שמפנה אותן לבית אחר שבאותו חצר וכשהכלים הם לצורך המועד כגון כרים וכסתות ומצעות וכלי אכילה ושתייה מביאין אותן מבית האומן: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

מחפין את הקציעות בקש. רבי יהודה אומר, אף מעבין. מוכרי פרות, כסות וכלים, מוכרים

בְּצַנְעָה {יב} לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. הַצִּידִין {יג} וְהַדְּשׁוֹשׁוֹת
וְהַגְּרוֹסוֹת, עוֹשִׁין בְּצַנְעָה {יד} לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, הֵם הַחֲמִירוּ עַל עֲצָמוֹן :

ר"ע מברטנורה **מְחַפֵּין אֶת הַקְּצִיעוֹת**. תְּאֲנִים שְׁטוּחִין בְּשִׁדָּה לִיבְשׁוֹן,
מְחַפֵּין וּמְכַסִּין אוֹתָן בְּקֶשׁ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים : אָף מְעַבִּין. שְׁנוֹתַיִן אוֹתָן זֶה
עַל גְּבֵי זֶה וְעוֹשִׁין אוֹתָן כְּמִין כָּרִי, שֶׁיְהִיוּ הַעֲלִיּוֹנוֹת מְגִנּוֹת עַל הַתַּחְתּוֹנוֹת :
הַדְּשׁוֹשׁוֹת. שְׂדֵשִׁים וְכוֹתְשִׁים חֲטִים לְדִיסָא : הַגְּרוֹסוֹת. שְׂעוֹשִׁים גְּרִיסִין
שֶׁל פּוֹל : הֵם. הָאֲמִינִין : הַחֲמִירוּ עַל עֲצָמוֹן. וְאִין עוֹשִׁין אֲפֵלוּ בְּצַנְעָה. וְאִין
הַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (ר"ע מברטנורה).

עֵיקַר תּוּי"ט {יב} **בְּצַנְעָה**. וְהַטַּעַם שֶׁכָּל שְׂאֲמָנוֹתוֹ בְּכָךְ כֹּל הַשָּׁנָה, בְּעֵי צַנְעָה אָף
עַל פִּי שֶׁהוּא לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. וּפְרָשׁ בְּצַנְעָה בְּגִמְרָא, אִם הִיָּה חֲנוּתוֹ פְּתוּחַ לְרִשׁוֹת
הַרְבִּים פְּתוּחַ חֲצִיו וּמְנִיחַ חֲצִיו נְעוּל. וְאִם פְּתוּחַ לְסִטּוֹ פְּתוּחַ כְּדָרְכּוֹ כו' : {יג}
הַצִּידִין. צִידֵי [חֲמִי] עוֹפּוֹת וְדָגִים. הַר"ן : {יד} **בְּצַנְעָה**. שְׂמָא יֹאמְרוּ זֶה לּוֹקֵחַ
שֶׁלֹּא לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. רַשִׁי. וְקִשָּׁה לְמָה נִקְטִינָן אֵלוּ. וְהַרְמַב"ם לֹא הֲצִרִיד
לְעֲשׂוֹתוֹ בְּצַנְעָה אֶלָּא הָאֲמִינִים שְׂעוֹשִׁין מְלָאכּוֹת לְרַבִּים, וּפְרָשׁ הַבֵּית יוֹסֵף
דְּהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁהוּן צְרִיכִין לְעֲשׂוֹת הַרְבֵּה בְּיַחַד וְנִרְאָה כְּאֵלוּ הוּן עוֹשִׁין אוֹתָהּ
לְצַרְךָ חַל : (עֵיקַר תּוּי"ט).

רַמְב"ם מְחַפֵּין אֶת הַקְּצִיעוֹת בְּקֶשׁ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר כו' : מְעַבִּין פִּי שְׁנוֹתַיִן
אוֹתָם זֶה עַל גַּב זֶה וְהוּא קָרוֹב לְלִשׁוֹן עַרְבִי וְכֵן אִמְרוּ בַּפִּירוֹת הַעוֹשָׂה אוֹתָן
כְּמִין כָּרִי. וְדִשׁוֹשׁוֹת מוֹכְרֵי הַחֲטִים גְּרִיסִים. וְגִירוֹסוֹת מוֹכְרֵי פוֹלִין גְּרִיסִין.
וְכִבֵּר יָדַעַת כִּי הַפוֹלִין הַטְּחוּנִים נִקְרְאוּ גְּרִיסִין וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר הוּן הַחֲמִירוּ
עַל עֲצָמוֹן שֶׁאִינָן מוֹכְרִין לְעוֹלָם וְאִפִּי בְּצַנְעָא וְאִין טוּחֲנִין וְאִין הַלְכָה כְּר'
יְהוּדָה וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (רַמְב"ם)

פרק ג - משנה א

וְאֵלוּ מִגְלַחִין בַּמוֹעֵד, הֵבֵא מִמְדִּינַת הַיָּם,
וּמִבֵּית הַשְּׁבִיָּה, וְהִיוּצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִין,
וְהִמְנִידָה שֶׁהִתִּירוּ לוֹ חֻכְמִים, וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁאַל
לְחֻכְמָם וְהִתֵּר, וְהִנְזִיר, וְהִמְצָרַע הָעוֹלָה
מִטְמְאָתוֹ לְטַהֲרָתוֹ:

ר"ע מברטנורה וְאֵלוּ מִגְלַחִין. הֵבֵא מִמְדִּינַת הַיָּם. בַּמוֹעֵד. שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ
פְּנָאֵי לְגַלַּח קֹדֶם הַמוֹעֵד **[א]**. וְהוּא שֶׁפָּרַשׁ לְסַחֲרָה אוֹ לְדָבָר הַצָּרִיךְ, אֲבָל
אִם לֹא פָּרַשׁ אֶלָּא לְטִיּוֹל בְּעֵלְמָא אֲסוּר: **וְהִיוּצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִין.** וְאֶפְלוּ
חֲבוּשׁ בַּיַּד יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה מְנִיחוֹ לְגַלַּח, לְפִי שֶׁהָיָה בְּצַעַר: **וְהִמְנִידָה.** שֶׁהִתִּירוּ
לוֹ נִדְוִיו בַּמוֹעֵד. וְקֹדֶם הַמוֹעֵד לֹא הָיָה יָכֹל לְגַלַּח, דְּמִנְדָּה אֲסוּר
בְּתַסְפֵּרֶת: **וּמִי שֶׁנִּדְרָה.** שֶׁלֹּא לְגַלַּח, וְלֹא מִצָּא חֻכְמָא שֶׁיִּתִּיר לוֹ נִדְרוֹ קֹדֶם
הַמוֹעֵד. אִי נִמְי לֹא מִצָּא פֶתַח לְחֻרְטָה אֶלָּא בַּמוֹעֵד **[ב]**: **וְהִנְזִיר.** שֶׁהַשְּׂלִים
נִזְיָרוֹתוֹ בַּמוֹעֵד: **הַכִּי גִרְסִינּוֹ, וְהִמְצָרַע הָעוֹלָה מִטְמְאָתוֹ לְטַהֲרָתוֹ.** אִם
חָל שְׁבִיעֵי שְׁלוֹ בַּמוֹעֵד מִתֵּר בְּתַסְפֵּרֶת, דְּכַתִּיב (ויקרא יד) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח
אֶת כָּל שְׁעָרוֹ **[ג]**. וְגִלּוּחַ דְּנִתְקָ לֹא חֲשִׁיב, שְׂאִינוּ אֶלָּא דָּבָר מַעֲט שֶׁמְגַלַּח
סָבִיב הַנִּתְקָ. וְטַעֲמָא דְּאֲסוּר לְכָל אָדָם לְגַלַּח בַּמוֹעֵד חוּץ מֵאֵלוּ הַשְּׁנַיִים
בְּמִשְׁנָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִכְוֹנוּ **[ד]** לְגַלַּח בְּתוֹךְ הַמוֹעֵד שֶׁהֵם בְּטִלִּים בּוֹ
מִמְלָאכָה, וְיָבֵא יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל רֶגֶל כְּשֶׁהֵם מְנַלִּים. וְהִינּוּ טַעֲמָא
נִמְי דְּאֲסָרוּ הַכִּבּוּס בַּמוֹעֵד: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** כְּגוֹן שֶׁלֹּא בָּא לְיָשׁוּב עַד חַל הַמוֹעֵד, אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שְׁהוּת
לְגַלַּח קֹדֶם הַרְגֵל כִּי כְּשֶׁבֵּא לֹא הָיָה לוֹ שְׁהוּת בַּיּוֹם. בֵּית יוֹסֵף: **[ב]** וּבְרִישׁ פֶּרֶק
ט' דְּנִדְרִים כְּתִב דְּקִימָא לֹן דְּאִינוּ צָרִיךְ לְפִתַּח כְּשֶׁמִּתְחַרֵּט מַעֲצָמוֹ, וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן
נִמְצָא כִּי לֹא נִתְחַרֵּט קֹדֶם הַרְגֵל דְּבִמְתַּכּוֹן לֹא גִלַּח וְלִתְסָר, וְאִם כֵּן לֹא הָיָה
לִיָּה לְהַרְ"ב לְכַתֵּב טַעַם זֶה. וּמִדְּעַת הַרִי"ף וְהַרְמַב"ם נִרְאָה דְּכָל שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ
לְהַשְּׁלִים נִדְרוֹ וְנִמְלֵךְ בְּרֶגֶל וְהִתִּירוּ לוֹ חֲשׁוּב אֲנִס: **[ג]** וְאִם תִּאמַר פְּשִׁיטָא.
וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא גִזְרִינָן דְּלִמָּא אֲתִי לְשִׁהוּי קַרְבְּנוֹתֵינוּ עַד הַרְגֵל שֶׁהוּא בְּטֵל
מִמְלָאכָה. הַר"ן. אֲבָל בְּגִמְרָא מְסִיק דְּנִזְיָר וּמְצָרַע אֶף עַל פִּי שֶׁהָיָה לָהֶם פְּנָאֵי
מִתְרִין: **[ד]** דְּאִי לֹאוּ הַכִּי אֶף עַל גַּב דְּגִלּוּחַ מְלָאכָה הוּא הָיָה לָנוּ לְהַתִּירָה
לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. תּוֹסְפּוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים כו' : מה שאסרו על כל אדם הגילוח וכבוס הבגדים במועד כדי שלא יתכוונו לאחר גילוחן וכבוס בגדיהם עד חולו של מועד שיהיו בטלים ממלאכתם ויבא יום טוב ראשון והם מנוולין ואינן מתקשטין ליום טוב והבא ממדינת הים בתנאי שיפרש לים בסחורה או בדבר הצריך. אבל אם הפריש להשתעשע בלבד לא לעסק אחר אסור לגלח. ומנודה אסור לגלח בימי נידויו. ומי שנשאל לחכם הוא מי שנשבע שלא יגלח זמן ידוע ולא נזדמן לו חכם שיתיר לו נדרו אלא בתוך המועד. וכבר ידעת דין התורה בתגלחת נזיר ומצורע. והעולה מטומאתו לטהרתו כמו מי שהיה טמא ביי"ט ולא שלמו ימי טהרתו אלא בתוך המועד כגון טמא מת או בא על נדה וכיוצא בו : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

ואלו מכבסין במועד, הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, והמנדה **ה** שהתירו לו חכמים, וכן מי שנשאל לחכם והתיר, מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג, הזבין והזבות והנדות והיולדות, וכל העולין **ו** מטמאה לטהרה, הרי אלו מתרין. ושאר כל אדם, אסורין :

ר"ע מברטנורה ומי שנשאל לחכם. שנדר שלא לכבס בגדיו, ונשאל לחכם במועד והתיר לו נדרו : ומטפחות ידים. שמנגבים בהם ידים בשעת אכילה : ומטפחות ספרים. כסות שנותנים הספרים למסתפר בין כתפיו מפני השער. וכשבא לגלח לאלו השנויים במשנה שהן מתרין לגלח במועד צריך לכבסה תמיד : מטפחות הספגין. שמנגבין בהן כשיוצאין מן המרחץ : וכל העולים מטמאה לטהרה. במועד, מתרין לכבס בגדיהם. וכלי פשתן אפלו של כל אדם מתר לכבסן במועד, מפני שהן צריכין כבוס תדיר, ואפלו המכבסים ערב הרגל מטנפי מיד

וּצְרִיכִים כְּבוֹס בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, הַלֶּכֶד לֹא גָזְרוּ בָהוּ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חֲלוּק אֶחָד, אֶפְלוּ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּשְׁתָּן מִתֵּר לְכַבֵּס בְּמוֹעֵד, וְהוּא שְׁעוּמֵד עָרוּם בְּשַׁעַת כְּבִיסָתוֹ עִם אֶזְזוֹר בְּמִתְנָיו בְּלִבָּד לְכִסּוֹת בְּשַׂר עֲרוּהָ, שְׁזָה מוֹכִיחַ שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא הַחֲלוּק הַזֶּה שֶׁהוּא מְכַבֵּס בְּלִבָּד : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ה) והמנדה. דְּקִימָא לֹן שֶׁאֲסוּר בְּתַכְבֻּסַּת כְּמוֹ הָאֶבֶל. הַר"ן : (ו)
וְכָל הָעוֹלָיוֹן כּו'. כְּגוֹן מְצָרַע וּטְמֵא מֵת שְׁצָרִיכִים לְהַחֲלִיף בְּגָדֵיהֶם אוֹ לְכַבֵּסוֹ, כֹּל אֵלוֹ מִתְרִים בְּמוֹעֵד, שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְכַבֵּס קֹדֶם הָרֶגֶל. הַר"ן. וְהַבֵּית יוֹסֵף כְּתִב לְהַבִּיא בְּעַל קָרִי שֶׁאַרְעָ לּוֹ קָרִי בְּמוֹעֵד. וּלְאֲתוּי נְמִי בְּעֵלְת הַכֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא בְּמוֹעֵד : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה כו': מטפחות הספג. הם הרדידים שמנגבין בהם הידים. וזה האיסור אינו אלא בבגדים שאינן של פשתן אבל בגדי פשתן בלבד מותר לכבסן במועד לפי שהם מתלכלכין מהרה כי אפי' הכבוסים קודם יום טוב צריכין לכבס אפילו בחולו של מועד. ומי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד מאיזה מין שיהיה הבגד : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

וְאֵלוֹ כּוֹתְבִין בְּמוֹעֵד, קְדוּשֵׁי נָשִׁים, גְּטִין וְשׁוֹבְרִין, דִּיתִיקִי, מִתְנָה וּפְרוֹזְבוּלִין, אֲגָרוֹת שׁוּם וְאֲגָרוֹת מָזוֹן, שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמְאוּנִים, וְשְׁטָרֵי בְרוּרִין, וְגִזְרוֹת בֵּית דִּין, וְאֲגָרוֹת שֶׁל רְשׁוֹת :

ר"ע מברטנורה קדושי אשה. כּוֹתֵב עַל הַנֶּגֶר אוֹ עַל הַחֶרֶס הָרִי אֶת מְקַדְּשֵׁת לִי, וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ הָאִשָּׁה אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּה פְרוּטָה. וּלְפִיכָד מִתֵּר לְכַתֵּב בְּמוֹעֵד, שְׁמִתִּירָא שְׁמָא יְקַדְּמֵנוּ אַחַר, וְהוּה לִיה דְּבַר הָאֶבֶד : גְּטִין. שְׁרוּצָה לְצֵאת בְּשִׁירָא, וְאִם אֵינוֹ כּוֹתֵב עִכְשָׁיו תִּשְׁאַר זֹאת עֲגוּנָה : וְשׁוֹבְרִים. שְׁאִם יֹאמֶר הַלֹּהֵ לֹא אֶפְרַע חוּבָד אִם אֵין לִי שׁוֹבֵר מִמֶּדָּה, שׁוּמְעִין לוֹ {ז}, וַיִּלָּד לְדַרְכּוֹ, וְנִמְצָא זֶה מִפְסִיד אֶת מְעוֹתָיו : דִּיתִיקִי.

מתנת שכיב מרע. ופרוש דיתיקי, דא תהא למיקם ולהיות, שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו: **מתנה**. מתנת בריא. ואי לא כתיב להו מפסיד המקבל, דשמא יחזר בו הנותן **ח**: **ופרוזבולין**. שלא תשמט שביעית ויפסיד את מעותיו **ט**. פרוזבול, פרוז בולי ופרוז בוטי, כלומר תקנה לעשירים שלא יעברו על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, ותקנה לעניים שימצאו ללוות. בולי עשירים. בוטי עניים. והלל תקן פרוזבול, שטר שכותבין בו מוסר אני לכם פלוני ופלוני הדינין שכל שטר שיש לי על פלוני אגבנו כל זמן שארצה, ושוב אין שביעית משמטת הלואתו, דהוי פאלו גבו בית דין את חובו, ושוב לא קרינן ביה לא יגש את רעהו: **אגרות שום**. ששמו בית דין נכסי לזה ונתנו למלוה **י**: **אגרות מזון**. שמכרו בית דין את הקרקע למזון האשה והבנות, וכותבין מעשה בית דין על זה. אי נמי מי שקבל עליו לזון את בת אשתו: **מאונים**. קטנה שהשיאוה אמה ואחיה, יכולה למאן בבעלה ולומר אי אפשי בפלוני בעלי, ויצאה בלא גט. ושטר שכותבין לעדות דבר זה, נקרא שטר מאונים **יא**: **שטרי ברורין**. שבררו להם דינין, זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד, וכותבין שטר, שלא יחזרו בהן הבעלי דינים **יב**: **וגזרות בית דין**. פסק דין שפסקו הדינים **יג**: **אגרות של רשות**. צוי השלטון **יד**. כמו ואל תתודע לרשות, הוו זהירים ברשות. ויש מפרשין אגרות של שאילת שלום שכותבים בין אדם לחברו **טו**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **ז** פרוש הבית דין. ומירי שאבד המלוה שטר חוב כדכתב. הר"ן: **ח** לאו חזרה ממש דהא מתנת בריא בלא קנן לא סגי. אלא שאם לא נכתב עדותו יכחיש הנותן לא כד ה"ה. הר"ן: **ט** ואם לא יכתבנו עכשיו והוא רוצה לילך יעבר שביעית ויפסיד חובו. הר"ן: **י** וקורעין לו שטר חוב, כדאמרינן כל שומא דלא כתיב ביה קרענא לשטרא דמלוה לאו שומא הוא, ואם העדים רוצים לקחת יהיה המלוה קרח מכאן ומכאן (כד נראה לי). ורש"י פרש אגרות שום, בכד שמו בית דין שדה זו ונתנו לאחים כד וכד נגדו. ועין תוספות יום טוב: **יא** ואם לא יכתבו השטר עכשיו שמה תביא שתי שערות לאחר המועד ושוב אינה יכולה למאן, ותשב עמו שאינה חפצה באותו בעל. הר"ן: **יב** ויבטל השלום: **יג** שאם לא יכתבו עכשיו שמה ישפחו הדבר, ולא יפסקו פעם אחרת כן. הר"ן: **יד** וענינו שהנשיא היה נותן רשות לזה לדון ולומר לעם הוראותיהן, ונקראין פתקין דרבנותא, ושוב אם טעה לא היה משלם. ואם אין לו שטר ישלם מביתו. הר"ן: **טו** בירושלמי, וטעמא מפני שאין אדם נזהר בתקונן מאד והנה ליה כמעשה הדיוט. הרמב"ם. ולדבריו צריך שיהא לצרף המועד כו'. והראב"ד כתב דשמא לא יזדמן לו מוליד הפתב, כלומר והוי דבר האבד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ואלו כותבין במועד קידושי נשים גיטין ושוברין כו': שוברין. שטרי המחילות והחלוקות הנופלות בין בני אדם הנושאים ונותנים זה בזה. דייתיקי. הוא מין ממיני המתנות וחלוק זה המלה דא תהא למיקם ולהיות והיא מתנת שכיב מרע האחרונה שהוא סומך עליה בסוף. ופרוזבול. כבר נתבאר דברו במסכת שביעית. אגרות שום. הם שומא ששמים ב"ד קרקע

ומעריכין אותה לבעל חובו. אגרות מזון. הם שמוכרין בית דין הקרקע למזון האשה והבנות וכותבין בזה מעשה בית דין. ושטרי ברורין. כמו שבארנו זה ברור לו אחד וזה ברור לו אחד כמו שיתבאר בסנהדרין. גזירות ב"ד. ענינו גזר דין. אגרות של רשות. כתבים ששולחין בני אדם זה לזה ממקום למקום: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

אין כותבין שטרי חוב במועד. ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל, הרי זה יכתב. אין כותבין ספרים, תפלין [\(יז\)](#) ומזוזות, במועד, ואין מגיהין אות אחת, אפלו בספר ^(העזרה) עזרא. רבי יהודה אומר, כותב אדם תפלין ומזוזות לעצמו, וטווה על ירכו [\(יט\)](#) תכלת לציציתו:

ר"ע מברטנורה אין כותבין שטרי חוב במועד. הואיל ויכל לכתבו לאחר המועד [\(יט\)](#): ואם אינו מאמינו. ואינו רוצה להלוותו בלא שטר, ולזה צריך למעות, כותבין: או שאין לו. לסופר מה יאכל, הרי זה יכתב ויטל שכרו, דשכר פעלה למי שאין לו מה יאכל שרי: ואפלו בספר העזרה. ספר תורה שפיהו גדול קורא בו ביום הכפורים, ואף על גב דצריך לרבים [\(יח\)](#): לעצמו. לקיים המצוה. אבל לא למכר או להשכיר: וטווה על ירכו תכלת. שנותן החוט על ירכו ומשפשף בגדו והוא נטוה מאליו. אבל לא בגדו בין אצבעותיו, ולא בפלך כדרך שהוא עושה בחל. והלכה, טווה אדם תכלת לבגדו בין בפלך בין באבן [\(כ\)](#): (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [\(יט\)](#) דהכא מסתמא ליכא למיחש שמא יאמר לא כף הנה כמו במתנה, פיון שהלוהו לא יהיה לוה רשע ולא ישלם: [\(יז\)](#) תפלין כו'. כתב סמ"ג בשם הירושלמי, במה דברים אמורים, להניח, פרוש לאחר המועד, אבל להניחו במועד אפלו להניח לאחרים יכל לכתבו. ובית יוסף נדחק

בפרושו למאן דסבירא ליה דלא מנח תפלין במועד: {יח} יש לפרש ביום הכפורים צריכים לו רבים, אבל לא עכשיו, הא אם צריך לקרות בו מגיהין בו וכדעת א"ח. אבל המגיד כתב דבספר תורה אין להגיה, דלא התירו אלא תפלין דאפשר לכתבן כלו במועד, מה שאין כן ספר תורה שאי אפשר לעשותה כלה בחל המועד. וגרסת הספר בא"ל"ף, ופרש רש"י ספר תורה של עזרא: {יט} על ירכו. אבל בתפלין אי אפשר על ידי שנוי, שצריך כתיבה תמה. תוספות: {כ} שתולה בחוט כדי שיוכל לשזרו יפה. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו כו': אם אין לו מה יאכל כותב ומוכר כדי פרנסתו. והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

הקוֹבֵר {כא} את מתו שלשה ימים {כב} קדם לרגל, בטלה הימנו גזרת שבעה {כג}. שמנה, בטלה הימנו גזרת שלשים {כד}, מפני שאמרו, שבת עולה {כו} ואינה מפסקת, רגלים מפסיקין ואינן עולין:

ר"ע מברטנורה הקוֹבֵר את מתו. שמת לו מת קדם הרגל, ונהג אבלות קדם הרגל שלשה ימים: בטלה ממנו גזרת שבעה. אבל לא בטלה הימנו גזרת שלשים, דהינו אסור תספורת, ומונה אחר הרגל שלשים יום עם השלשה שעברו כבר מן השלשים. ופסק הלכה, שהקובר את מתו אפלו שעה אחת קדם הרגל בטלה ממנו גזרת שבעה: שמנה. ימים קדם הרגל, הואיל ונכנס אחד מימי הגלות קדם לרגל, אתי רגל ומבטל את השאר לגמרי {כז}: שבת עולה. שבת שבימי אבלו עולה למנין שבעה: ואינה מפסקת. שאינה מבטלת את השאר, אלא יושב ומתאבל אחר שבת: הרגלים מפסיקין ואינם עולים. אם נהג אבלות קדם הרגל, הרגל מפסיק ומבטל גזרת שלשים. ואם לא נהג אבלות קדם הרגל אלא התחיל אבלותו ברגל, אין ימי הרגל עולים למנין שבעה, אבל עולין למנין שלשים. וטעמא דשבת עולה לחשבון שבעת ימי אבלות, משום

דְּדַבְּרִים שֶׁבְּצִנְעָה נוֹהֵג בָּהּ, כְּגוֹן תִּשְׁמִישׁ הַמָּטָה, וּפְרִיעַת הָרֹאשׁ, שֶׁאֲסוּר בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ, וּרְחִיצָה בְּחֻמִּין, שֶׁהָאֵבֶל אֲסוּר בָּהֶן בְּשַׁבָּת. אֲבָל הָרֶגֶל אֵין שׁוּם דִּין מִדִּינֵי אֲבֵלוֹת נוֹהֵג בּוֹ **[כז]**, לְפִיכָךְ מִפְּסִיק לְגַמְרֵי. וְאִם לֹא חָל אֲבֵלוֹת כָּלֵל קֹדֶם הָרֶגֶל, כְּגוֹן שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, אֵינוֹ עוֹלָה לְמַנְיֵן שַׁבָּעָה, וּמִתְחִיל לְמָנוֹת שַׁבָּעָה אַחַר הָרֶגֶל: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [כא] הקובר. לְהַכִּי נֶקֶט קוֹבֵר, דְּאֲבֵלוֹת מִתְחַלֶּת בְּשַׁעַת סְתִימַת הַגּוֹלָל כְּדֹאִיתָא בְּגַמְרָא. תוֹסְפוֹת: **[כב] שְׁלֹשָׁה יָמִים.** כִּךְ הוּא עֶקֶר אֲבֵלוֹת לְכַמָּה מְלֵי, דְּאִמְרִינָן בְּגַמְרָא שְׁלֹשָׁה יָמִים לְבָכִי. תוֹסְפוֹת: **[כג] שַׁבָּעָה.** אֲסַמְכוּהוּ אֶקְרָא דְכְּתִיב [עמוס ח] וְהִפְכֵתִי חֲגִיכֶם לְאֵבֶל, מֵה חָג שַׁבָּעָה אֶף אֲבֵלוֹת שַׁבָּעָה. גַּמְרָא: **[כד] וְטַעַמָא דְסִגְיָ בְּחַד יוֹמָא גַּבֵּי שְׁלֹשִׁים,** וְגַבֵּי שַׁבָּעָה בְּעֵינָן שְׁלֹשָׁה, מְשׁוּם דְּדִין כָּל שְׁלֹשִׁים שָׁוָה, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשַׁבָּעָה. הַר"ן: **[כה] גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים.** יְלִיף פֶּרַע פֶּרַע מְנֻזֵר. כְּתִיב הִכָּא [ויקרא י] רְאִשִׁיכֶם אֶל תִּפְרְעוּ, דְּשָׁמַע מִינָהּ שֶׁשְׂאֵר אֲבָל חָיֵב לְפָרַע, וְכְתִיב הִתֵּם גְּדֹל פֶּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ, מֵה לְהֵלֵן שְׁלֹשִׁים אֶף כָּאֵן שְׁלֹשִׁים. גַּמְרָא. וְהַרְמַב"ם כְּתִב מְדַכְּתִיב [דְּבָרִים כא] וּבְכַתָּה אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח יָמִים, מְכַלֵּל שֶׁהָאֵבֶל מְצַטְעַר כָּל שְׁלֹשִׁים: **[כו] מִפְּנֵי כּוֹי.** כְּלוּמַר וְאִם תֵּאמַר מֵה טַעַם לֹא אָמְרוּ חֲכָמִים הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ קֹדֶם שַׁבָּת בְּטָלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שַׁבָּעָה, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ שַׁבָּת עוֹלָה מְשׁוּם דְּלֹא כְּתִיב בֵּיהּ שְׂמַחָה אֶלָּא עֲנֵג וּמְקַצֵּת אֲבֵלוֹת נוֹהֵג בּוֹ וְכוּי'. הַר"ן. וְהַטּוֹר כְּתִב דְּאֵי אִמְרַת דְּשַׁבָּת מִפְּסִיק לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם שַׁבָּעַת יָמִים. וְכְתִב בֵּית יוֹסֵף שֶׁהוּא מֵהִירוּשָׁלַיִם: **[כז] וְזֶה תְּמוּנָה,** דְּהָא קִיָּמָא לָן אֶף בְּרֶגֶל דְּבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה נוֹהֵג כְּמוֹ בְּשַׁבָּת. וְהַטַּעַם מְשׁוּם דְּשַׁבָּת לֹא כְּתִיב בֵּיהּ שְׂמַחָה, כִּךְ נִרְאָה לִי. וְכֵן כְּתִב בְּסִפְרֵי מִשְׁנַת חֲכָמִים: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ ג' יָמִים קוֹדֶם לְרַגֵּל בְּטָלָה הַיִּמְנוֹ כּוֹי: פֶּסֶק הַהֲלָכָה הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ אִפְיִי שַׁעַת אַחַת קוֹדֶם הַרְגֵּל בְּטָלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שַׁבָּעָה וְעֵינָן עוֹלָה וְאֵינָה מִפְּסִיקַת שִׁיחֻשְׁבוּ מְכַלֵּל שְׁלֹשִׁים וְעוֹלִין לְמַנְיֵן וְאֵינוֹ מִפְּסִיד הַאֲבֵלוֹת. כִּי הַעִיקָר אֲצִלְנוּ דְּבַר שֶׁבְּצִנְעָה נוֹהֵג כְּגוֹן תִּשְׁמִישׁ הַמָּטָה וּרְחִיצָה בְּחֻמִּין וּפְרִיעַת הָרֹאשׁ כִּי כָל זֶה אֲסוּר בְּאֵבֶל וְאִפְיִי בְּשַׁבָּת. אֲבָל לְרַגֵּל מִפְּסִיק עַכ"פּ וְאֵין נוֹהֵגִין בּוֹ דְּבַר מֵאֲבֵלוֹת. וְאֵין עוֹלִין לְפִי שְׂכַשְׁשִׁילְמוֹ שַׁבָּעָה יָמֵי אֲבֵלוֹת וְחַל הַרְגֵּל אַח"כ בְּטָלָה גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּמוֹ שֶׁנִּזְכַּר וְלֹא נֵאמַר כִּי מַנְיֵן יָמֵי הַרְגֵּל בְּלִבְד תַּעֲלֶה לְמַנְיֵן שְׁלֹשִׁים וְכְמוֹ כֵּן רַגֵּל אֵינוֹ עוֹלָה לְמַנְיֵן שַׁבָּעָה אֲבָל נֵאמַר שֶׁתְּבַטֵּל גְּזֵרַת שַׁבָּעָה לְגַמְרֵי כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר. וְאִם נִקְבַּר הַמֵּת בְּתוֹךְ הַרְגֵּל אֵינָן נִחְשָׁבִין יָמֵי הַרְגֵּל מִיָּמֵי הַאֲבֵלוֹת: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

רבי אליעזר אומר, משחרב בית המקדש, עצרת כשבת {כח}. רבן גמליאל אומר, ראש השנה ויום הכפורים, כרגלים {כט}. וחכמים אומרים, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא עצרת כרגלים, ראש השנה ויום הכפורים כשבת:

ר"ע מברטנורה משחרב בית המקדש. דאין לעצרת תשלומין כל שבועה לקרבן, בטלה ליה תורת הרגל, והוי כשבת שאינה מפסקת. אבל בזמן המקדש שמי שלא חג ביום ראשון של עצרת היה חוגג והולך כל שבועה, כחג המצות, היה עצרת כחג המצות אף לענין אבלות. ומסקנא דמלתא לענין פסק ההלכה, דעצרת בזמן הזה כרגלים, וראש השנה ויום הכפורים כרגלים. ומי שמת לו מת קדם אחד מאלו אפלו שעה אחת, בטלה ממנו גזרת שבועה. ואם מת שבועה ימים קדם אחד מימים טובים אלו {ל}, בטלה ממנו גזרת שלשים. ומי שמת לו מת שעה אחת קדם חג הסוכות בטלה ממנו גזרת שבועה כדאמרן, ושבעת ימי הרגל עולין למנין שלשים. ואף על גב דתנן רגלים מפסיקין ואינן עולין, אין עולין למנין שבועה, אבל עולין למנין שלשים, הרי ארבעה עשר יום, ושמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו {לא}, ונחשב פאלו הוא שבועה ימים, הרי עשרים ואחד יום, מונה עוד תשעה ימים עד שלשים ודין. וגזרת שבועה דאמרן הוא שאבל כל שבעת הימים אסור ברחיצה בחמין אפלו מקצת גופו, ובצונן כל גופו, ואסור בכבוס בגדיו {לב}, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, ובעשית מלאכה, ובשאילת שלום. וחיב בעטיפת הראש, ובכפית המטה, שתהיינה כל המטות שבביתו כפויotes על גבי קרקע ויישן בהם ולא על מטה זקופה, ואסור לטל צפרניו בכלי, ולא שער שפמו ואפלו מעכב עליו את האכילה, ואסור לקרות בתורה, בין בתורה שבכתב בין בתורה שבעל פה, ולא ישלל {לג} הקרע שעליו. וגזרת שלשים היא שמשבועה ועד תשלום שלשים אסור ללבש בגד חדש, או בגד לבן משה, ואסור בתספורת, ובסעודת הרשות, וללכת בסחורה עם חבריו, ולשא אשה אחרת אם יש לו אשה ובנים, ולא יאחה הקרע שעליו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כח} עצרת. וכל שכן ראש השנה ויום הכפורים. תוספות. וכתב הר"ן דטעמא דרבי אליעזר דסבירא ליה דטעמא [דרגלים] מפסיקין, שאם אתה אומר יעלו למנין שבועה הרי הפסיקו הכל, וכן עצרת בזמן המקדש,

וְכִיּוֹן שְׂאִין עוֹלָיו אָמְרוּ מִפְּסִיקִין, וְעָשׂוּ דִין שְׁלֹשִׁים כְּדִין שְׁבַעָה, אָבֵל מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כּוֹי: **{כט}** כְּרָגְלִים. מִפְּנֵי שֶׁהִקְשׂוּ כָּל הַמוֹעֲדוֹת זֶה לָזֶה, דְּכַתִּיב [ויקרא כג] אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'. הַרְמַבַּ"ן: **{ל}** כָּאֲבָא שְׂאוּל דְּפִלְיג אֲמַתְנִיתִין דְּלַעִיל דְּתַנִּי שְׁמִנָּה יָמִים. וְטַעְמוֹ דְּסוּבֵר מְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכֹל וְשְׁבִיעֵי עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן: **{לא}** וְכֵן יוֹם אֶחָד לְפָנֵי שְׁבוּעוֹת וּלְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּלְפָנֵי יוֹם הַכְּפוּרִים: **{לב}** בְּגִמְרָא דְּף ט"ו יְלִיף לְהוּ מְקַרְאֵי. וּנְטִילַת צְפָרְנִים בְּכֻלָּל גְּלוּחַ הוּא. נְרָאָה לִי: **{לג}** פֶּרֶשׁ בְּעָרוּדָּ שֶׁהוּא כְּמוֹ מְכַלִּיב דְּמִשְׁנָה ח' פֶּרֶק קָמָא. וְנְרָאָה לִי שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן שְׁלָל וּבִיזָה, שְׁכֵן הַשְּׁלָל אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וְאִינוּ מִנְּחַ וְצָבוּר: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ר"א אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת בו: הלכה כחכמים באמרם עצרת כרגלים וקרובן גמליאל באמרו ראש השנה ויום הכפורים כרגלים. וכשקובר האדם מתו אפילו שעה אחת קודם חג המצות בטלה ממנו גזירת שבעה ושבעה ימי החג נחשבין ויחשב אחר הרגל ששה עשר יום להשלים שלשים יום. וכן אם קבר מתו אפילו שעה אחת קודם עצרת או לפני יום הכפורים וראש השנה יחשוב אחריהן ששה עשר יום לפי שהן כרגלים. ולפיכך כשנקבר לפניהם שבעה ימים בטלה ממנו גזירת שלשים. אבל מי שקבר מתו אפילו שעה אחת קודם חג הסוכות בטלה ממנו גזירת שבעה כדון כל רגל ושבעת ימי החג ושמיני של חג יעלו לו למנין שבעה ימים אחרים כי העיקר אצלינו שמיני של חג רגל בפני עצמו ולא ישארו אחר שמיני של חג אלא תשעה ימים מכל השלשים יום. והקובר את מתו ברגל אינו חייב באבלות עד יום האחרון של חג ר"ל יום טוב שני של שמיני עצרת ויתחיל למנות ממנו ואחר כך ששה ימים ויתחייב באותן הששה גזרת שבעה ואח"כ ימנה שלשים יום מיום שמת בו המת ויתחייב בשאר הדברים אחר המועד בגזירת שלשים. וגזירת שבעה היא מה שאגיד לך והוא. כי כל שבעה ימים חייב בכפיית המטה והוא שלא יהיה בביתו מטה אלא כפויה. ואסור בתשמיש המטה. ובנעילת הסנדל. ובעשיית מלאכה בגלוי. ובשאלת שלום. וברחיצה בחמין אפ"י מקצת גופו וברחיצת כל גופו בצונן. ואסור בסיכה. ולקרות בתורה ובמשנה וגמרא. וחייב בעטיפת הראש רוצה לומר שיכסה ראשו ויעטה על שפם. ואסיר לשלול את הקרע. ואסור ליטול צפרניו בכלי וליטול שפמו ואפ"י מעכב עליו בשעת האכילה. ואינו רשאי לכבס בגדיו. כל אלו הדברים הם חובה על האבל כל שבעה. ומה שאתה צריך לדעת כי יום ראשון אסור לו להניח תפילין ולאכול קדשים כמו שבארנו בפסחים. וחייב לישב על המטה כפויה על הארץ. ואינו אוכל משלו. ושלשה ימים הראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפ"י בסתר. ואם נותנין לו שלום אינו מחזיר אלא שיאמר להם אבל הוא. וגזירת שלשים ששה דברים והם. שלא יגלח שערו. ולא ילבש בגד לבן חדש מגוהץ ומוחלק. ואינו מאחה הקרע שקרע על המת. ואינו הולך בסחורה. וכן אמרי' בירושלמי על כל המתים אסור ללכת בסחורה עד שלשים יום. על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו לך עמנו. אסור לו לשתות במשתה מרעות כל שלשים יום. על אביו ועל אמו שנים עשר חדש. ואסור לישא אשה שניה ולשמש מטתו עמה והוא אמרם כל שלשים יום לנישואין. ויש בגזירת שבעה עשתי עשר דבר ובגזירת שלשים ששה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

אין קורעין **לד**, ולא חולצין, ואין מברין, אלא קרוביו של מת, ואין מברין אלא על מטה זקופה. אין מוליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון, אלא בסלים. ואין אומרים ברפת אבלים במועד, אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים:

ר"ע מברטנורה אין קורעין. במועד, אלא קרוביו של מת. לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו ולאחותו ולאשתו, אלו שבעה מתים שחיב להתאבל עליהם **לה**. ועל שאר קרובים שאינו חיב להתאבל עליהם אין קורעין עליהם במועד. ולא אמרן אלא שאינו חכם או אדם פשר ובעל מעשים. אבל חכם שמת, הכל קרוביו, והכל קורעין עליו אפלו במועד. וכן על אדם המחזק בכשרות וחסידות. וכל העומד בשעת יציאת נשמה על כל אדם מישראל, חיב לקרע ואפלו במועד. וקריעה על אביו ועל אמו היא בכל בגדיו עד שמגלה את לבו, וקורע בידו ומבדיל שפת הבגד העליונה, וקורע מבחוץ, שאינו מכניס ידו תחת בגדיו כשהוא קורע, ושולל לאחר שלשים יום, ואינו מאחה לעולם. וכן על רבו שלמדו תורה. אבל על כל שאר קרוביו קורע טפח מן הבגד העליון לבד, וקורע בכלי אם ירצה, ואינו צריך להבדיל השפה, ויש לו להכניס ידו תחת בגדיו כשהוא קורע, ושולל לאחר שבעה, ומאחה לאחר שלשים. ואין קריעה אלא מעמד: **ולא חולצים במועד**. חליצת פתף, שזרועותיהן וכתפיהן מגלות: **ולא מברין**. סעודה ראשונה, שאבל אסור לאכל משלו, ורגילים להברותו ברחובה של עיר, ובמועד אין מברין אלא קרוביו בתוך ביתו: **ואין מברין אלא על מטות זקופות**. ואפלו בתוך ביתו אין מברין אותו על מטות כפויות, שרגילין בשאר ימות השנה כל קרוביו ומי שלבו גס בו לאכל עמו על מטה כפוייה לארץ, ובמועד אין מברין אלא על מטות זקופות: **ואין מוליכין**. הסעודה לבית האבל: **לא בטבלא**. דרך כבוד: **ולא באסקוטלא**. כמין שלחו קטן של כסף או של זהב או של זכוכית.

וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי קֶעְרָה שֶׁל כֶּסֶף, שֶׁכֵּן בְּלַע"ז קוֹרִין לְקֶעְרָה שְׁקוּדִיל"א : אֵלָּא
בְּסֵלִין. שֶׁל עֶרְבָה קְלוּפָה. שֶׁלֹּא לְבִישׁ הָעֵנִיִּים שֶׁבְּאִין לְהִבְרוֹת שְׂאִין לָהֶם
טְבֵלָא וְאַסְקוּטְלָא [לו] : וּפּוֹטְרִין אֶת הָרַבִּים. נוֹתְנִים לָהֶם רְשׁוֹת לִילָדָּ
מִיָּד : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [לד] אין כו'. דין הקריעה יליף בגמרא שם. ודמעמד בגמרא דף
כ"א, ודבעיא טפח דף כ"ב. ופרוש מאחה תופר ממש, שכן ועת לתפר מתרגם
ועדן בחריר לאחאה : [לה] שהפכה מטמא להם : [לו] גמרא. ואפלו בחל
קאמר, ואשמעינן הא בחל המועד, דמהו דתימא כל היכא דלא יראה דרף
אבלות אלא דורון וחשיבות עדיף טפי, קא משמע לן. הר"ן : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין קורעין ולא חולצין ואין מברין אלא קרוביו של מת כו' : אין
מוליכין לבית האבל לא בטבלא בו' : אמרו אין קורעין אלא קרוביו של מת
רוצה לומר בחולו של מועד. כי המשנה הזו מדברת בדברים שמותר לעשותן
בחולו של מועד. אבל שלא בחולו של מועד. כל הרוצה לקרוע בגדיו ולחלוץ
מנעליו אין מונעין אותו. ועוד זה שאמרנו שאין קורעין בחולו של מועד אלא
הקרובים כשאין המת חכם או אדם כשר או אינו עומד בשעת נטילת נשמה
כי העיקר אצלנו חכם שמת הכל קרוביו והכל קורעים עליו וכמו כן אדם
כשר. ועוד יש לנו עיקר אחר כל העומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע.
וחולצין ר"ל בכאן חליצת כתף. וקרוביו הם החייבין באבלות. והם האחים
כולם בין זכרים בין נקבות בין שבאו מאם בין שבאו מאב והבנים בין זכרים
בין נקבות והבעל והאבות והאשה אלו כולם חייבין באבלות קצתם על
קצתם. וקריעת הבגדים מכלל חיובי האבלות. וחיובי הקרע בדרך קצרה
מה שאגיד לך. והוא שיקרע טפח מן הבגד העליון בלבד וקורע בכלי ואינו
צריך להבדיל שפת הבגד ויש לו להכניס ידו בפנים תחת בגדיו וקורע ואינו
חייב לקרוע אלא בתוך ז' ושולל לאחר ז' ומאחה לאחר ל' וכל זה חייב על
כל המתים חוץ מאביו ואמו ורבו אבל על אביו ועל אמו ועל רבו שלמדו
תורה קורע ואפילו לאחר ז' וקורע כל בגדיו עד שיתגלה לבו וקורע בידו
ומבדיל קומי שפה וקורע מבחוץ ושולל לאחר שלשים יום ואינו מאחה
לעולם ודע כי כל קריעה אינה אלא מעומד. ואם החליף בגדו הקרוע בבגד
אחר אינו חייב לקרעו אע"פ שהוא בתוך שבעה אלא על אביו ועל אמו שלא
יהיו עליו כל ז' אלא בגדים קרועים ובשבת מחזיר הקרע לאחריו. ומברין
הוא שעושים סעודה לאבלים לפי שהאבל אסור לאכול משלו יום ראשון
כמו שבארנו. ואסור לאבל לישב ע"ג מטה כל ז' אלא בשבת לפי שהוא חייב
בכפיית המטה כמו שבארנו והבאים להברותו ולנחמו אין מברין אותו
בחוש"מ אלא על מטות זקופות כמו שהיו יושבין קודם על מטות זקופות
וכן טבלא ואסקוטלא וקנון הם כלים חשובים כמו כלי כסף ודומיהם לפי
שאינן מצויין אצל העניים ויתביישו ולפיכך התקינו שיהיו הכל מביאים
בסלים של ערבה שהן נמצאים ביד העשיר והעני : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ח

אין מניחין את המטה ברחוב, שלא להרגיל את ההספד **{לז}**, ולא של נשים לעולם, מפני הכבוד **{לח}**. נשים במועד מענות, אבל לא מטפחות. רבי ישמעאל אומר, הסמוכות למטה, מטפחות:

ר"ע מברטנורה אין מניחין את המטה. של מת: ברחוב. במועד: לעולם. אפלו בחל, דקתיב (במדבר כ) ותמת שם מרים ותקבר שם, סמוך למיתה קבורה: מטפחות. מספקות כף אל כף: רבי שמעון אומר כו'. ואין הלכה כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{לז}** שלא כו'. שהמועד אסור בהספד ובתענית. הרמב"ם: **{לח}** מפני הכבוד. ששופעת זיבה. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד כו': נשים במועד מענות אבל לא מטפחות בו': ולא של נשים לעולם. ר"ל לא במועד ולא בחול. ושל איש אסרו אותו במועד בלבד שלא להרגיל את ההספד במועד על דרך שאמרנו בפרק ראשון ואין הלכה כר' שמעון: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ט

בראשי חדשים, בחנפה ובפורים, מענות, ומטפחות בזה ובזה, אבל לא מקוננות. נקבר

הַמֵּת {לט}, לֹא מַעֲנֹת וְלֹא מְטַפְּחוֹת. אֵיזָהוּ
עֲנוּי, שֶׁכֶּלֶן עֹנֹת כְּאַחַת. קִינָה, שְׂאֵחַת
מִדְּבַרְת וְכֶלֶן עֹנֹת אַחֲרֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ט),
וְלִמְדָנָה בְּנִתִיכֶם נְהִי, וְאִשָּׁה רְעוּתָה קִינָה.
אָבֵל לְעֵתִיד לָבֵא הוּא אֹמֵר (ישעיה כה), בְּלַע הַמּוֹת
לְנֶצַח, וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים
וְגו':

ר"ע מברטנורה **וְאִשָּׁה רְעוּתָה קִינָה**. וּמִדְּכַתִּיב וְלִמְדָנָה, אֵלְמָא קִינָה,
אַחַת אֹמְרַת וְחִבְרָתָה עוֹנָה: **אָבֵל לְעֵתִיד לָבֵא אֹמֵר בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח**.
שֶׁיְבַלַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמּוֹת, וְכֶלֶן עֹנֹת שִׁירָה, שֶׁאִין מִיָּתָה וְאִין
דְּמָעָה. וְנִקְטִינֵן לְהֵאֵי קָרָא הַכָּא, מְשׁוּם אֵל תַּעֲמֹד בְּדַבַּר רַע וּלְכוּ רְאֵה לְסִיִּם
בְּטוֹב: (ר"ע מברטנורה).

עֵיקַר תּוּי"ט {לט} **נִקְבַּר הַמֵּת**. אֶפְלוּ בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ חֲנֻכָּה וּפּוּרִים, וְכָל שָׁכֵן בַּחֲל
הַמוֹעֵד דְּחֻמְרֵי טְפִי: (עֵיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם הרמב"ם לא פירש משנה זו. (רמב"ם)

